

Miejsce
na naklejkę

MHI-P1 1P-092

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

MAJ
ROK 2009

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 28 stron (zadania 1 – 40). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

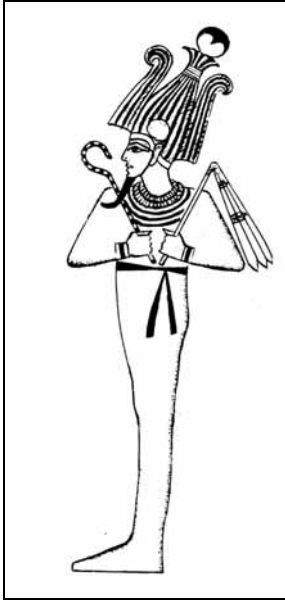
PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Zadanie 1. (3 pkt)

Przedstawionym poniżej wizerunkom bóstw świata starożytnego przyporządkuj wymienione kręgi kulturowe (1–4). Wpisz odpowiednie liczby pod ilustracjami.

A. ....

B. ....

C. ....

Na podstawie: P. Miguel, *Tak żyli ludzie. W antycznej [...]*, Wrocław 1991, s. 58; P. Miguel, *Tak żyli ludzie. W czasach starożytnych [...]*, Wrocław 1990, s. 58; J. Ruffieux, *Tak żyli ludzie. W [...]*, Wrocław 1991, s. 58.

1. Chiny
2. Grecja
3. Egipt
4. Mezopotamia

Zadanie 2. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu *Żywotów sławnych mężów* Plutarcha wykonaj polecenia A i B.

[...] Przy ustanowieniu władzy Likurg postąpił w ten sposób, że zasięgnął z Delf wyroczni [...]. Brzmi ona zaś następująco: „wznieść sanktuarium Zeusowi [...] i Atenie [...], ustanowić geruzję złożoną z 30 mężów łącznie z królami, co miesiąc [...] odbywać zgromadzenie ludowe, przedkładać mu wnioski i poddawać je pod głosowanie, decyzja ma zaś należeć do ludu”. Na zgromadzeniu ludu nie pozwolił nikomu spośród niego występować z własnym wnioskiem, lecz lud miał prawo decydować tylko o wniosku przedstawionym przez gerontów i królów.

Źródło: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 88-89.

A. Podaj nazwę miasta-państwa greckiego, o którego ustroju politycznym informuje tekst.

.....

B. Uzasadnij swoją odpowiedź, podając jeden argument.

.....

.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia A i B.

[...] wywodzi się z pieśni ofiarnej, a sam wyraz należy rozumieć nie jako pieśń kozłów [gr. *tragos* – kozioł, *ode* – pieśń], lecz jako pieśń nad kozłem. Ofierze składanej [bogowi] w postaci kozła towarzyszył popis śpiewaka i chóru. A obrzęd stał się teatrem chyba dopiero wtedy, gdy pojawili się zawodowi aktorzy, drugi obok widzów ważny element teatru.

Źródło: W. Lengauer, *Teatr starożytnych Greków: poeta, obrzęd, widowisko*, [w:] *Wielki Teatr Świata. Wykłady otwarte na scenie przy Wierzbowej*, Warszawa 2003, s. 16.

A. Podaj termin, którego etymologię (pochodzenie) zaprezentowano w tym tekście.

.....

B. Podaj nazwę uroczystości, których częścią były przedstawienia teatralne w starożytnej Grecji.

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.	2.A.	2.B.	3.A.	3.B.
	Maks. liczba pkt	3	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 4. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu *Żywotów sławnych mężów* Plutarcha i własnej wiedzy wykonaj polecenia A, B, C.

[...] wśród wszystkich dzieł polityki Peryklesa przedmiotem największej zawiści było to, co Atenom przysporzyło najwięcej pięknego wyglądu i ozdoby: wzniesione w tym mieście wspaniałe budowle publiczne [...]. One to wywołały ataki na Peryklesa ze strony jego przeciwników oczerniających go na zgromadzeniach ludowych i krzyczących, że lud ateński [...] okrył hańbą już przez to, że skarbiec, będący wspólną własnością Hellenów zabrał z wyspy Delos do siebie: „A tę wymówkę, którą się dotychczas najlepiej zasłaniał przed zarzutami i skargami ze strony innych, mówiąc, że zabrał tę kasę stamtąd z obawy przed Persami i strzeże jej w bezpiecznym miejscu [...] – krzyżeli – przekreślił teraz Perykles”.

Źródło: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 121.

A. Podaj nazwę związku miast-państw greckich, którego skarbiec przejęli Ateńczycy.

.....

B. Wyjaśnij, w jakim celu gromadzono fundusze w tym skarbcu.

.....

C. Wytłumacz, dlaczego przeciwnicy Peryklesa na zgromadzeniu ludowym uważali, że dotychczasowe wyjaśnienie przyczyn przeniesienia skarbcza związku do Aten przestało być wiarygodne.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (3 pkt)

Na podstawie fragmentów dwóch tekstów źródłowych wykonaj polecenia A i B.

Źródło 1. Kodeks Hammurabiego

Jeśli ktoś wystąpił w sprawie z fałszywym zeznaniem [...], człowiek ten poniesie karę śmierci.

Źródło 2. Prawo XII tablic

Wedle dwunastu tablic ten, któremu dowiodą, że złożył fałszywe świadectwo, ma być strącony ze skały tarpejskiej.

Źródło: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 44, 221.

A. Uzupełnij zdania, podając nazwy państw starożytnych, w których obowiązywały zacytowane zbiory praw.

Kodeks Hammurabiego obowiązywał w .....

Prawo XII tablic obowiązywało w .....

B. Porównaj przedstawione normy prawne obowiązujące w obu państwach (źródła 1 i 2).

.....
.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia A i B.

[...] zarząd Hiszpanii powierzył bratu swemu Hazdrubalowi i przez góry Pireneje wkroczył do kraju Celtów, zwanego dziś Galią, wiodąc ze sobą 90 tys. piechoty i około 12 tys. jazdy, nadto 37 słoni. [...]

Kiedy w końcu dotarł do Alp, mimo że nie znalazł żadnej drogi, która by prowadziła przez nie, [...] począł zuchwale piąć się w górę, walcząc z trudnościami z powodu wielkiego śniegu i lodów. Toteż ścinał drzewa i spalał je, rozżarzone węgle zlewał wodą i octem, a następnie skałę, która dzięki temu kruszała, kazał rozbijać żelaznymi młotami, torując w ten sposób drogę przez góry, do dziś dnia uczęszczaną [...].

Źródło: Appian z Aleksandrii, *Historia rzymska*, t. 1, Wrocław 2004, s. 162.

A. Podaj imię wodza wyprawy opisanej w tekście.

.....

B. Podaj cel polityczny tej wyprawy.

.....

Zadanie 7. (1 pkt)

Spośród wymienionych wydarzeń wybierz i podkreśl to, które nie było bezpośrednim następstwem zjazdu gnieźnieńskiego.

1. Powstanie arcybiskupstwa gnieźnieńskiego
2. Otrzymanie prawa do nominowania dostojników kościelnych przez władcę Polski
3. Utworzenie biskupstw we Wrocławiu, Krakowie, Kołobrzegu
4. Pokój w Budziszynie

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	4.A.	4.B.	4.C.	5.A.	5.B.	6.A.	6.B.	7.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt								

Zadanie 8. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń z historii Francji wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok chronologicznie ostatniego – B.

Wydarzenie	Odpowiedzi
Cesarska koronacja Karola Wielkiego	
Spalenie na stosie Joanny d'Arc	
Pierwsze zwołanie Stanów Generalnych	
Traktat w Verdun	
Chrzest Chlodwiga I	
Kłęska Arabów w bitwie pod Poitiers	

Zadanie 9. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując władców Polski, za panowania których miały miejsce wymienione wydarzenia.

Wydarzenie	Władca (imię i przydomek)
1. Śmierć biskupa Stanisława ze Szczepanowa	
2. Obrona Głogowa przed najazdem cesarza Henryka V	
3. Nadanie przywileju koszyckiego	
4. Zawarcie II pokoju toruńskiego	

Zadanie 10. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe, wpisując słowo *prawda* lub *fałsz*.

1. Prawo składu – przywilej handlowy nakazujący kupcom przejeżdżającym przez miasto wystawianie w nim towarów na sprzedaż.	
2. Manufaktura – zakład, w którym wytwarzanie produktu odbywało się przy pomocy maszyn i było oparte na podziale pracy.	
3. Żupa solna – w dawnej Polsce nazwa królewskich przedsiębiorstw solnych, np. kopalni soli w Wieliczce.	

Zadanie 11. (4 pkt)

Na fotografiach przedstawiono ozdobne obramowania drzwi charakterystyczne dla różnych stylów architektonicznych. Wykonaj polecenia A i B.

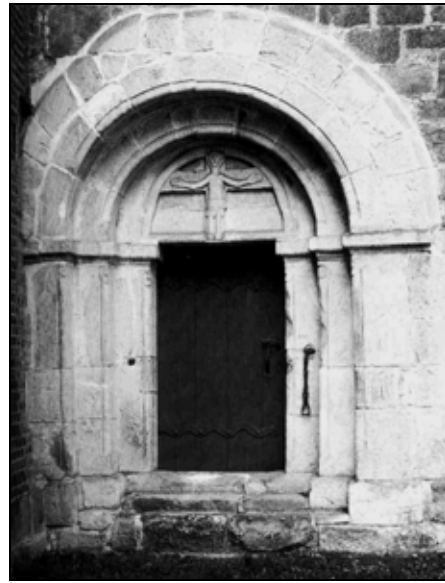
A. Podaj używaną w architekturze nazwę ozdobnego obramowania drzwi.

B. Wpisz pod fotografiami nazwy stylów architektonicznych, wybierając je spośród podanych.

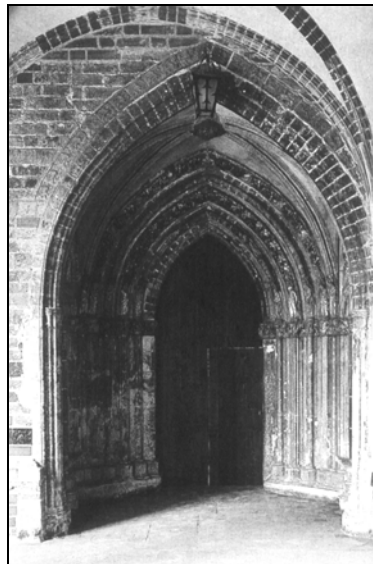
gotyk, barok, secesja, romanizm (styl romański)

1. ....

2. ....

3. ....

Źródło: Nowa encyklopedia powszechna PWN, t. 5, Warszawa 1996, s. 259.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	8.	9.	10.	11.A.	11.B.
	Maks. liczba pkt	2	4	3	1	3
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 12. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu kroniki Jana Długosza wykonaj polecenia A i B.

Na zamierzoną uroczystość weselną [...] król polski Kazimierz jako dziadek [Elżbiety] [...] zaprasza uroczyście [...] sąsiednich królów i książąt. [...] Kazimierz przeznacza specjalnych szafarzy spośród panów i szlachty polskiej, którzy służyli im pomocą, jednak wszyscy otrzymali polecenie, że mają być posłuszni rajcy krakowskiemu [...]. Jemu jednemu król polski Kazimierz, znając obrotność, uczciwość, ostrożność [...] tego człowieka, powierzył [...] kierowanie wszystkim, co przy zjeździe królów było rzeczą konieczną. [...] Zaprosił [rajca] na ucztę do swego domu królów i książąt [...]. Kiedy uzyskał od monarchów pozwolenie, żeby porozdzielał miejsca królom według własnego uznania, pierwsze i znaczniejsze miejsce kazał zająć królowi polskiemu Kazimierzowi, drugie królowi rzymskiemu i czeskiemu Karolowi, trzecie królowi Węgier, czwarte królowi Cypru, a ostatnie królowi Danii.

Źródło: J. Długosz, *Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, Warszawa 1975, s. 401-404.

A. Zidentyfikuj postać rajcy krakowskiego, który zaprosił do swojego domu władców przybyłych do Krakowa.

.....

B. Wytlumacz, dlaczego gospodarz uczyty wyznaczył królowi polskiemu pierwsze miejsce przy stole.

.....

.....

.....

Zadanie 13. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu traktatu Pawła Włodkowica przedłożonego soborowi w Konstancji wykonaj polecenia A i B.

Nie należy niepokoić ani osób, ani majątków niewiernych, którzy chcą spokojnie żyć [...]. Grzeszy więc władca, który ich pozbawia majątków bez przyczyny, albowiem nawet papieżowi nie wolno im dóbr odbierać [...]. Tego rodzaju napad na niewiernych [...] jest zaprzeczeniem miłości bliźniego [...]. Nikogo do wiary zmuszać nie należy, gdyż wiara nie może wynikać z przymusu, a wymuszone modlitwy nie są miłe Bogu [...]. Gdy [...] posiadanie rzeczy ukradzonej lub siłą zdobytej jest wadliwe, nie mogą takie rzeczy być nabyte przez zasiedzenie lub przedawnienie [...]. Z tego płynie wniosek, że wszystkie rzeczy tak nabyte [...] muszą [...] być zwrócone pod grozą utraty zbawienia. Grzech nie może bowiem być odpuszczony, o ile rzecz ukradzioną nie będzie zwrócona.

Źródło: *Polska myśl demokratyczna w ciągu wieków. Antologia*, Warszawa 1987, s. 30-31.

A. Wytlumacz, jakie metody chrystianizacji autor uważał za słuszne.

.....

B. Wyjaśnij, jakie rozwiązanie sporu polsko-krzyżackiego o Pomorze Gdańskie sugeruje ten tekst, i wpisz cytat potwierdzający odpowiedź.

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

Cytat: .....

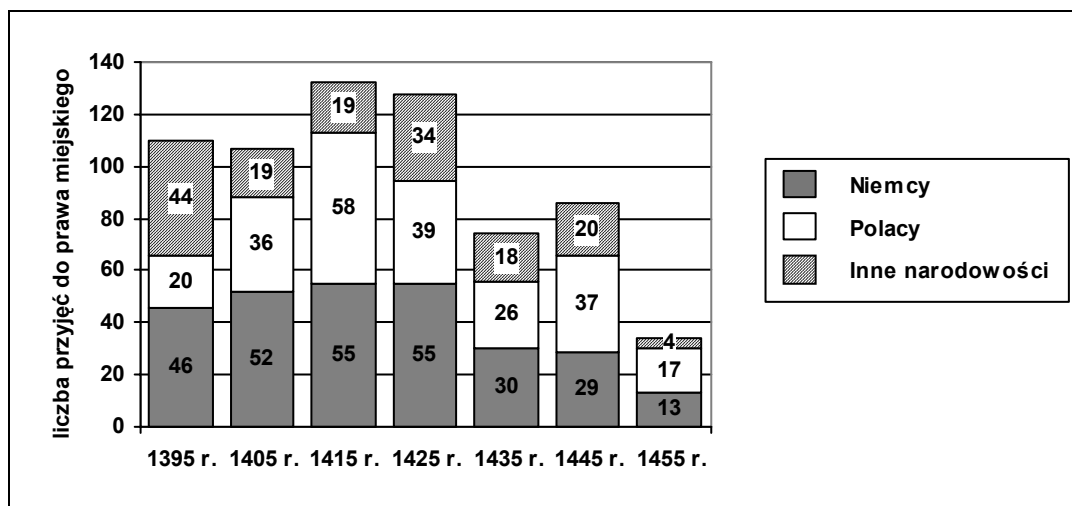
.....

.....

Zadanie 14. (2 pkt)

Na podstawie wykresu wykonaj polecenia A i B.

Liczba przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie w latach 1395–1455

Na podstawie: *Wielka Historia Polski*, t. 3, Kraków 1999, s. 265.

A. Podaj rok, w którym liczba Polaków przyjętych do prawa miejskiego w Krakowie była największa.

.....

B. Sformułuj wniosek dotyczący zmian w liczbie przyjęć Niemców do prawa miejskiego w Krakowie w latach 1425–1455.

.....

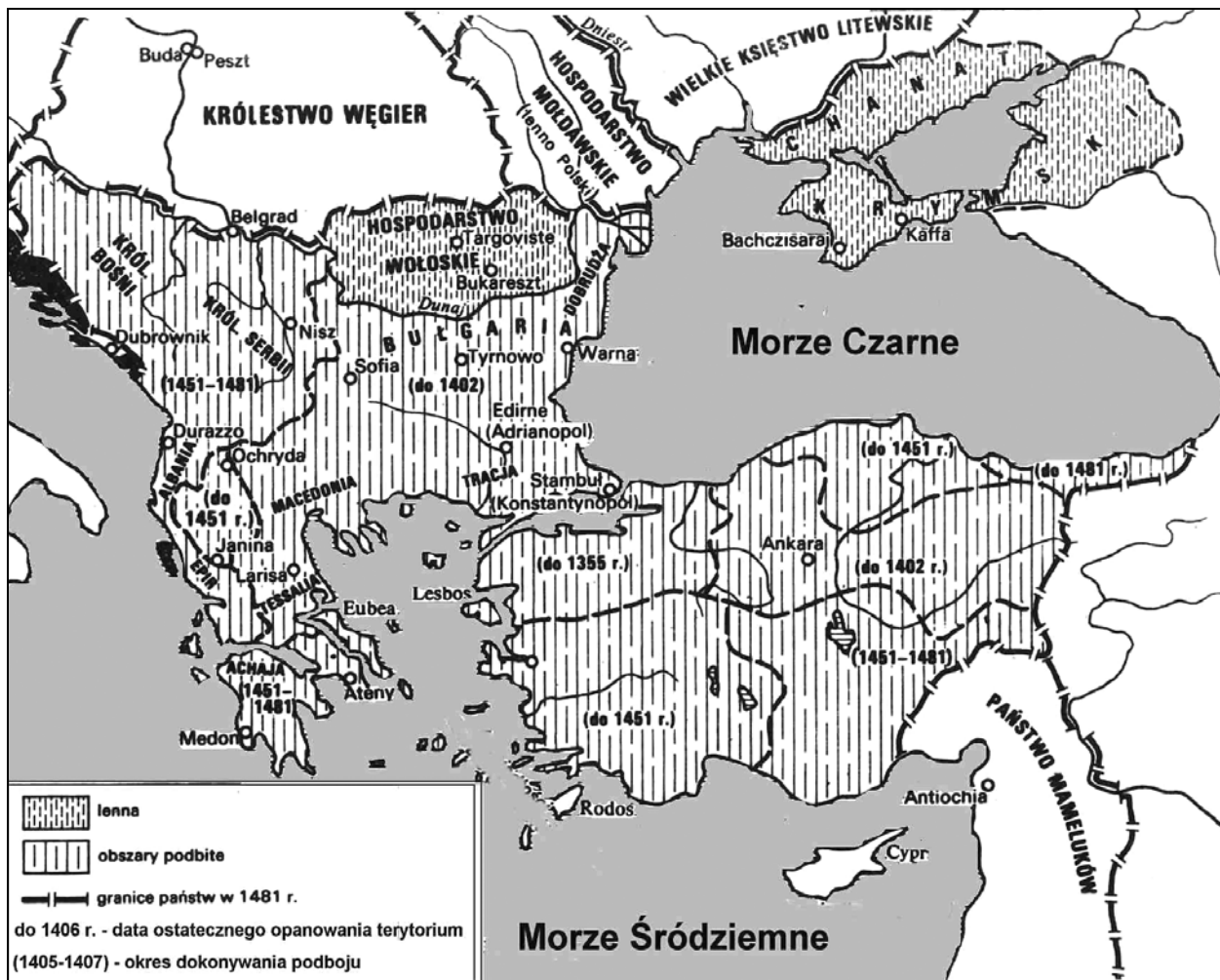
.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	12.A.	12.B.	13.A.	13.B.	14.A.	14.B.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 15. (1 pkt)

Na podstawie treści mapy zaproponuj dla niej tytuł.

Uwaga: tytuł powinien zawierać określenie tematu, czasu i przestrzeni (np. *Rozwój terytorialny Szwecji od połowy XVI do końca XVII wieku*).

Źródło: J. Dowiat, *Historia I*, Warszawa 1987, s. 430.

Tytuł mapy:

.....

Zadanie 16. (3 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia A, B, C.

[...] czarne legendy miewają niezwykle trwałą żywot, zwłaszcza gdy operują tak chwytliwymi kliszami jak stereotyp okropnej teściowej, chciwej staruchy gromadzącej skarby [...]. Warto podkreślić, że [...] „*Historia dyplomacji polskiej*”, poświęcając [królowej] sporo miejsca, wydobywa w jednoznaczny sposób jej zasługi – stworzenie silnej ekonomicznej bazy dynastii w celu wzmocnienia władzy monarszej. Chodziło jej też o odzyskanie dla Polski pozycji w Europie, utraconej na rzecz Habsburgów po traktacie wiedeńskim 1515 r. [Dążyła] do utworzenia z państw jagiellońskich [...] przeciwwagi wobec rosnących wpływów niemiecko-habsburskich.

Źródło: M. Bogucka, [...], Warszawa 1989, s. 284, 285.

A. Podaj imię królowej, której dokonania poddano ocenie w tekście.

.....

B. Podaj imię i przydomek władcy Polski, którego żoną była ta królowa.

.....

C. Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

Królowa ta pochodziła z

- 1. Republiki Florenckiej.**
- 2. Królestwa Neapolu.**
- 3. Republiki Weneckiej.**
- 4. Księstwa Mediolanu.**

Zadanie 17. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu *Pamiętnika wojny moskiewskiej* Reinholda Heidensteina wykonaj polecenia A, B, C.

Nie miała Polska dotąd porządnej piechoty, a to dlatego, że szlachta nie lubiła służby pieszej [...]. Gdy jednak utrzymanie cudzoziemskiej piechoty pochłaniało ogromne sumy, przeto podano na przeszłym sejmie pewien sposób utworzenia piechoty, ten mianowicie, iżby na dwudziestu poddanych królewskich jeden pełnił służbę wojskową [...].

Źródło: T. Cegielski, K. Zielińska, *Dzieje nowożytne 1492-1815. Ćwiczenia źródłowe z historii dla szkół średnich*, Warszawa 1999, s. 141.

A. Podaj nazwę piechoty, o której utworzeniu informuje autor pamiętnika.

.....

B. Podaj wiek, w którym utworzono piechotę opisaną przez autora pamiętnika.

.....

C. Na podstawie własnej wiedzy wytłumacz, co było przyczyną niechęci szlachty do służby pieszej.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	15.	16.A.	16.B.	16.C.	17.A.	17.B.	17.C.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 18. (3 pkt)

Zamieszczone rysunki obrazują przemiany w historii ubioru w Europie. Dobierz przedstawione postacie w pary ubrane w stroje z tego samego okresu. Wpisz odpowiadające im litery we właściwe rubryki tabeli.

Okres	Litera odpowiadająca rysunkowi <u>kobiety</u> w stroju z danego okresu	Litera odpowiadająca rysunkowi <u>mężczyzny</u> w stroju z danego okresu
1. II połowa XVI w.		
2. II połowa XVIII w.		
3. I połowa XIX w.		

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

Zadanie 19. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia A, B.

[...] udział [...] w obronie Zbaraża wzmógł jego sławę i popularność w szerokich kołach szlacheckich. Zapamiętano też jego bojową postawę i odwagę okazaną w bitwie pod Beresteczkiem, po której wyruszył on dalej z wojskiem polskim [...]. Nieoczekiwanie jednak padł ofiarą jakiejś choroby [...] i zmarł [...] 20 sierpnia 1651 r. [...] Ciało [...] złożono w kościele Św. Krzyża w Górach Świętokrzyskich [...]. Szlachta spłaciła dług wdzięczności wobec ojca, wybierając jego syna [...] królem Polski.

Źródło: W. Czapliński, *Glosa do Trylogii*, Białystok 1999, s. 46.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

Opisane działania zbrojne miały miejsce w czasie

1. rokосу Zebrzydowskiego.
2. pierwszej dymitriady.
3. powstania Chmielnickiego.
4. konfederacji barskiej.

B. Podaj imię i nazwisko władcy Polski, o którym autor pisze w podkreślonym fragmencie tekstu.

Zadanie 20. (3 pkt)

Na podstawie źródła wpisz w odpowiednie rubryki informacje o szkołach wymienionych w tekście.

Kazimierz Wielki [...] poczyniwszy w rozerwanej dotąd rozlicznymi kłótniami Polszcze rozmaite porządki, założył fundamenta Akademii [...]. Stefan Batory [...] w stołecznym Księstwie Litewskiego miéście Akademi[ę] [otworzył]. Henryk zamyślał o szkole rycerskiej, twojemu dopiero, Najjaśniejszy Królu Stanisławie Auguście, staraniu i wykonaniu od Opatrzności zamierzonej.

Źródło: D. Radziwiłł, *Mowa do jego królewskiej mości*, [w:] *Zabawy Przyjemne i Pożyteczne* (1770-1777), t. 1, Wrocław 2004, s. 84-86.

Lp.	Nazwa szkoły	Założyciel/fundator (należy podać imię/imiona oraz przydomek/nazwisko)
1.		
2.		
3.		

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	18.	19.A.	19.B.	20.
	Maks. liczba pkt	3	1	1	3
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 21. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe, wpisując słowo *prawda* lub *fałsz*.

1. Marsylianka – to pieśń, która powstała w okresie rewolucji lipcowej we Francji.	
2. Mazurek Dąbrowskiego – to pieśń, której słowa napisał Józef Wybicki dla żołnierzy Legionów Polskich we Włoszech.	
3. Etiuda „Rewolucyjna” – to utwór skomponowany przez Fryderyka Chopina na wieść o wybuchu powstania styczniowego.	

Zadanie 22. (3 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia A i B.

Rządy jego zapłodniły wyobraźnię mas ludzkich, [...] przetłumaczył milionom prostych ludzi dostępne dotychczas tylko dla elity umysłowej idee Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Przetłumaczył je na język codziennej praktyki wyrażający się w kodeksie [...], w zmianie położenia chłopstwa, w budowie nowego społeczeństwa i wreszcie w romantycznej wizji nowego Imperium Romanum – Stanów Zjednoczonych Europy, których budowę przedsięwziął.

Źródło: *Europa i świat w epoce [...]*, pod red. M. Senkowskiej-Gluck, Warszawa 1988, s. 88.

A. Zidentyfikuj postać, której dokonania zostały scharakteryzowane w tekście.

.....

B. Podaj dwa dokonania tej postaci.

• .....

.....

• .....

.....

Zadanie 23. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu pracy *O prawdach żywotnych narodu polskiego* Henryka Kamieńskiego z 1844 roku wykonaj polecenia A i B.

[...] przyczyny więc pierwotne naszych rozbiorów i poniżenia w nas samych leżały [...]. Jedni o to [oskarżają] tron elekcyjny, nierząd szlachecki i liberum veto, inni magnatów [...], inni wreszcie złą organizację maszyny rządowej, brak wojska stałego [...] itd., lecz to wszystko nie natrafia na główną i zasadniczą przyczynę. [...] Cóż więc rozprzęgło [...] siłę

naszego narodu? Co osłabiło święte pojęcie miłości ojczyzny i niepodległości? [...] Aby na to pytanie odpowiedzieć, dosyć jest wejrzeć w stan ludu trzymanego w poddaństwie, na przywilej, który człowieka robił własnością jakoby rzecz [...]; na stan powszechny ucisku najliczniejszej klasy, na której główna siła narodu i cała nadzieja obrony ojczyzny zależała. [...] Lud nasz, pozbawiony używalności człowieczeństwa, poniżony, znikczemniany cierpliwym uginaniem karku, w nagłej [...] potrzebie ratunku nie mógł się pokazać czym innym, jak tym, czym był w istocie, to jest masą martwą i bezwładną. [...] Przyczyny upadku narodu w nim samym leżą, nie zaś w okolicznościach zewnętrznych [...].

Źródło: *Polska myśl demokratyczna w ciągu wieków. Antologia*, Warszawa 1987, s. 132-133.

A. Wyjaśnij, co według autora tekstu było najważniejszą przyczyną utraty niepodległości.

.....

.....

.....

B. Podaj argument świadczący o tym, że w zacytowanym fragmencie tekstu zawarte są opinie reprezentatywne dla krakowskiej szkoły historycznej z końca XIX wieku.

.....

.....

Zadanie 24. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń z historii Polski XIX w. wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok chronologicznie ostatniego – B.

Wydarzenie	Odpowiedzi
Likwidacja Rzeczypospolitej Krakowskiej	
Śmierć Romualda Traugutta	
Utworzenie Królestwa Polskiego	
Pokój w Tylży	
Początek działalności Hakaty	
Wybuch powstania styczniowego	

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	21.	22.A.	22.B.	23.A.	23.B.	24.
	Maks. liczba pkt	3	1	2	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 25. (3 pkt)

Poniżej zamieszczono rysunek satyryczny z czasopisma *Illustrierte Zeitung* z 1848 r. Podaj termin przyjęty dla określenia wydarzeń, które w sposób metaforyczny komentuje ta ilustracja oraz objaśnij jej elementy graficzne.

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 7, Kraków 2003, s. 204.

Termin przyjęty dla określenia wydarzeń: .....

Objaśnienie rysunku: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 26. (4 pkt)

Uzupełnij cztery fragmenty tekstu, wykorzystując informacje z tablicy genealogicznej rodziny Magierów, którą zamieszczono na następnej stronie.

Fragment 1.

Dzień, który zapoczątkował Insurekcję warszawską, tak radośnie przyjęty przez mieszkańców stolicy, [...] w rodzinie Magierów utrwalił się, niestety, jako wydarzenie tragiczne. Wtedy mianowicie zginął od kuli moskiewskiej starszy brat Antoniego, (A) .....

Fragment 2.

Wybuchło powstanie [listopadowe] [i Antoni] utracił wkrótce, choć nie wiadomo, w jakich okolicznościach, młodszego brata (**B**) .....

Fragment 3.

Dzieciństwo i młodość Antoniego przypadło na burzliwy okres panowania w Rzeczypospolitej króla (**C**) ..... i temu czasowi [Antoni] poświęcił dużo uwagi w swoim opisie Warszawy.

Fragment 4.

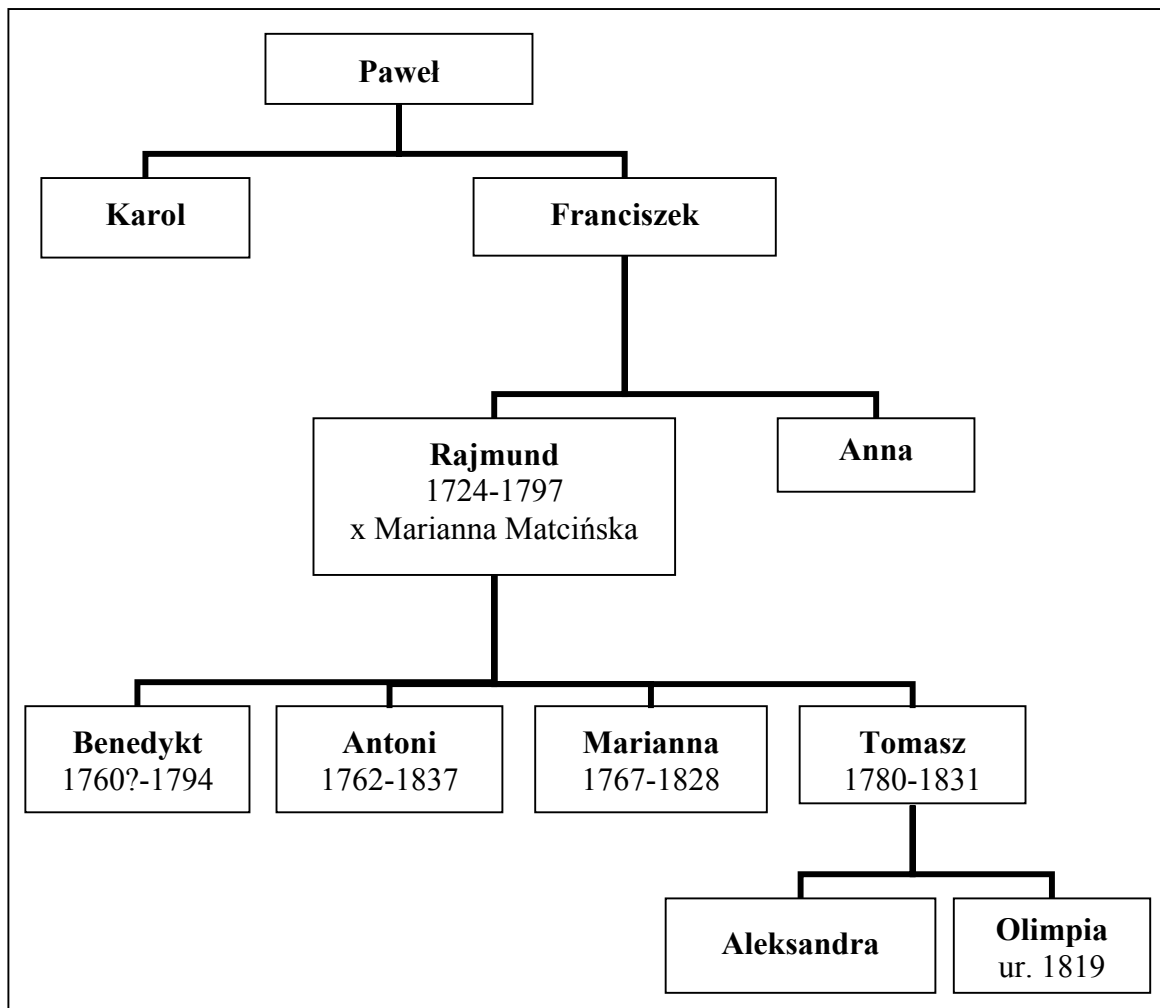
Antoni zakończył życie, będąc poddanym cara (**D**) .....

A, B – podaj imiona

C – zidentyfikuj postać króla (imiona i nazwisko)

D – zidentyfikuj postać cara (imię, sygnatura)

Magierowie
herbu Szeliga w ziemi czerskiej

Na podstawie: J. W. Gomulicki, *Warszawa wieloraka 1749-1944. Studia, szkice, sylwety*, Warszawa 2005, s. 203, 222, 275, 284; *Słownik patronów ulic Warszawy*, red. S. Ciepłowski, Warszawa 2002, s. 153.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	25.	26.
	Maks. liczba pkt	3	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 27. (2 pkt)

Spośród wymienionych postaci wypisz dwie zasłużone dla rozwoju przemysłu Królestwa Polskiego w latach 1815–1830.

*Antoni Tyzenhauz, Stanisław Staszic, Stanisław Kostka Potocki,
Ksawery Drucki-Lubecki, Leopold Kronenberg*

- .....
- .....

Zadanie 28. (2 pkt)

Przeanalizuj treść obrazów przedstawiających wydarzenia na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX wieku. Wpisz nazwę zaboru, w którym rozgrywały się te wydarzenia.

A. Zabór.....

B. Zabór.....

Źródła: K. Olszański, *Wojciech Kossak*, Wrocław 1982, il. 181; Z. Fras, [...], Wrocław 1999, s. 262.

Zadanie 29. (1 pkt)

Spośród wymienionych osiągnięć cywilizacyjnych wybierz i podkreśl to, które nie miało miejsca w XIX wieku.

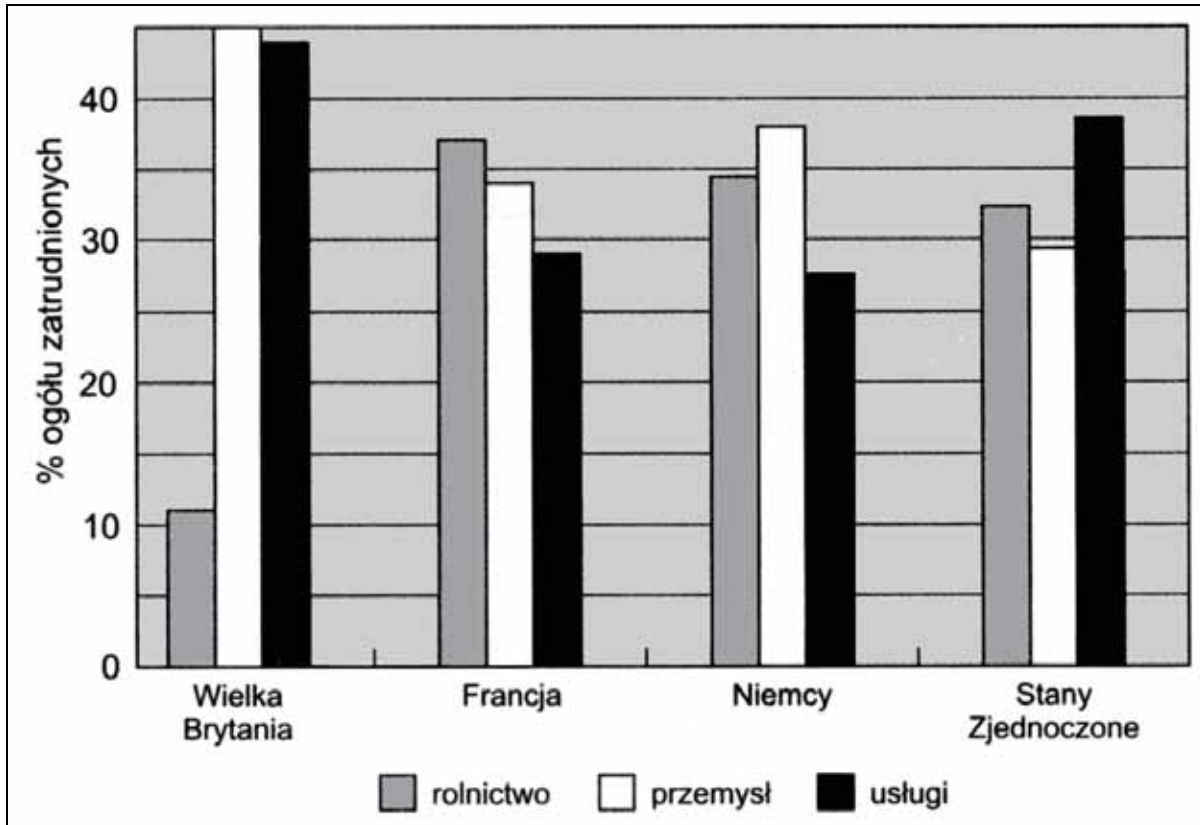
1. Otwarcie Kanału Sueskiego
2. Wzniesienie wieży Eiffla
3. Skonstruowanie pierwszej maszyny parowej
4. Wynalezienie żarówki elektrycznej

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	27.	28.	29.
	Maks. liczba pkt	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 30. (3 pkt)

Na podstawie wykresu wykonaj polecenia A, B i C.

Struktura zatrudnienia w wybranych krajach w 1913 r. (w %)

Źródło: J. Skodlarski, F. Matera, *Gospodarka światowa. Geneza i rozwój*, Warszawa 2005, s. 145.

A. Podaj kraj, w którym udział przemysłu i usług w strukturze zatrudnienia był największy.

.....

B. Podaj kraj, który miał największy procent zatrudnionych w rolnictwie.

.....

C. Podaj kraj, w którym najmniejszy procent zatrudnionych pracował w przemyśle.

.....

Zadanie 31. (3 pkt)

Poniższe zdania odnoszą się do danych statystycznych. Rozstrzygnij, czy są to zdania prawdziwe, czy fałszywe, wpisując słowo *prawda* lub *fałsz*.

Roczna wartość produkcji przypadająca na jednego mieszkańca w wybranych krajach europejskich w 1929 r.

Kraj	Wartość produkcji przypadającej na jednego mieszkańca (w zł)					
	Ogółem	rolnicza			górnicza	przemysłowa
		ogółem	z upraw	z hodowli		
Polska	610	410	180	210	40	160
Hiszpania	750	420	240	150	30	300
Węgry	830	580	260	310	10	240
Włochy	880	320	170	140	10	550

Źródło: J. Skodlarski, *Zarys historii gospodarczej Polski*, Warszawa-Łódź 2000, s. 317.

1. Polska i Hiszpania miały zbliżone poziomy wartości produkcji rolniczej i przemysłowej przypadającej na jednego mieszkańca.	
2. Węgry miały najwyższą wartość produkcji rolniczej przypadającej na jednego mieszkańca.	
3. Wartość produkcji zwierzęcej na Węgrzech w przeliczeniu na jednego mieszkańca była ponad dwa razy większa niż w Hiszpanii.	

Zadanie 32. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia A i B.

[...] cesarz stał na mównicy. [...] zaczął spokojnie czytać swój tekst: „Ja, Hajle Sellasje I, cesarz Etiopii, jestem dziś tutaj, aby żądać tej sprawiedliwości, która należy się mojemu narodowi, oraz pomocy obiecaną mu osiem miesięcy temu, kiedy pięćdziesiąt narodów orzekło, że została popełniona agresja. Jest moim obowiązkiem poinformować rządy zgromadzone w Genewie o śmiertelnym niebezpieczeństwie, jakie im zagraża, opisując los, jaki stał się udziałem Etiopii”. [Następnie] Odmalował skutki [działania] gazu musztardowego [...]: „Śmiertelny deszcz, który spadał z samolotów, sprawiał, że wszyscy, których dotknął, biegli krzycząc z bólu”.

Źródło: E. Bendiner, *Czas Aniołów*. [...], Warszawa 1981, s. 515-516.

A. Podaj nazwę organizacji, na forum której zostało wygłoszone to przemówienie.

.....

B. Podaj nazwę państwa (agresora), o którego działaniach jest mowa w tekście.

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	30.	31.	32.A.	32.B.
	Maks. liczba pkt	3	3	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 33. (2 pkt)

Przeczytaj fragment wiersza Mariana Hemara z 1940 r. i wykonaj polecenia A i B.

*Do ostatniego mężczyzny,
do ostatniej kobiety
miałeś bronić ojczyzny –
miałeś bronić Warszawy,
[...]
Jak koguty piał ci gazety,
że do ostatniej kobiety,
do ostatniego mężczyzny –
o, spadkobierco buławy!!!
[...]
Niech pan uszy i oczy zasłoni,
niech pan w oknach zaciągnie firanki!
bo tam stoją żołnierze bez broni,
tak jak wyszli na niemieckie tanki,
bo tam stoją warszawscy cywile,
którzy z szarej, warszawskiej ulicy
uczynili polskie Termopile –
gdy pan uniósł głowę ze stolicy! ...
[...]
Kiedy pan przejeżdżał granicę,
po raz wtóry tej nocy
kulawy Staruszek,
Jeneral Sowiński,
padł na Woli – broniąc Warszawy!
Gdy przed panem
na rumuńskim moście
strażnik szlaban szeroko otworzył,
po raz wtóry w tę noc,
siwą głowę pod Cecorą
Żółkiewski położył!*

Źródło: C. Leżeński, *Kwatera 139*, t. 2, Lublin 1989, s. 125-126.

A. Zidentyfikuj postać, do której zwraca się autor wiersza.

.....

B. Wyjaśnij, jaka decyzja podjęta przez tę postać została poddana osądowi w wierszu.

.....

.....

Zadanie 34. (3 pkt)

Wyjaśnij treści propagandowe radzieckich znaczków pocztowych zamieszczonych na następnej stronie. Dokonując interpretacji rysunków, zwróć uwagę na zaprezentowane na nich sytuacje, zamieszczone napisy i daty.

**Tłumaczenie z języka rosyjskiego tekstu zamieszczonego na znaczkach pocztowych:
*Wyzwolenie bratnich narodów Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi***

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 9, Kraków 2003, s. 296.

Wyjaśnienie treści propagandowych znaczków pocztowych:

- rysunki .....
- napisy .....
- daty .....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	33.A.	33.B.	34.
	Maks. liczba pkt	1	1	3
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 35. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia A i B.

[...] Gen. Alexander mówi: „W imieniu Jego Królewskiej Mości, Króla Wielkiej Brytanii Jerzego VI, dekoruję Pana Generała Orderem Łąźni. [...] Mój Król [...] nadał go dowódcy 2. Korpusu [Polskiego] za Jego wspaniałe dowodzenie i jako wyraz uznania dla niezwykłego męstwa, ofiarności i poświęcenia żołnierza polskiego [...].

Był to wielki dzień sławy dla Polski, kiedyście zdobyli tę warowną fortecę, którą sami Niemcy uważali za niemożliwą do zdobycia.

Źródło: [...], Bez ostatniego rozdziału. Wspomnienia z lat 1939-1946, Warszawa 2007, s. 244.

A. Podaj nazwisko dowódcy odznaczonego Orderem Łąźni.

.....

B. Podaj nazwę miejsca, które zdobyła polska jednostka.

.....

Zadanie 36. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia A i B.

Rozkaz „Bora” [Komorowskiego] wydany dowódcom oddziałów [...] ustalał, że AK walczyć będzie tylko z Niemcami, zabraniał wystąpienia przeciwko wojskom sowieckim [...]. Rozkaz przewidywał albo powstanie powszechne na terenie całego kraju, w razie całkowitego załamania się Niemiec, albo wzmożone działania dywersyjne na tyłach cofających się oddziałów niemieckich. [...] Instrukcja [wydana] oddziałom AK [...] zalecała [...] ujawnianie się wobec Rosjan w roli uprawnionych gospodarzy – przedstawicieli legalnych władz polskich. [...]

Sosnkowski nie potrafił wytłumaczyć sobie jednego: zamiaru ujawnienia się wobec Rosjan. Dla Naczelnego Wodza było jasne, że NKWD dowódców wyaresztuje i prawdopodobnie zgładzi, a żołnierzy wcieli siłą do armii Berlinga. [...]

Podczas gdy stosunek Sosnkowskiego do rozkazu „Bora” był sceptyczny, jeśli nie krytyczny, Mikołajczyk powitał go z radością, jako ważny atut w rozgrywce z Anglikami i Rosją.

Źródło: J. Nowak-Jeziorański, Kurier z Warszawy, Kraków 2002, s. 211-213.

A. Podaj kryptonim akcji, której cel został określony w rozkazie generała Tadeusza Bora-Komorowskiego.

.....

B. Podaj nazwisko postaci wymienionej w tekście, której opinia o konsekwencjach realizacji tej akcji okazała się słuszna.

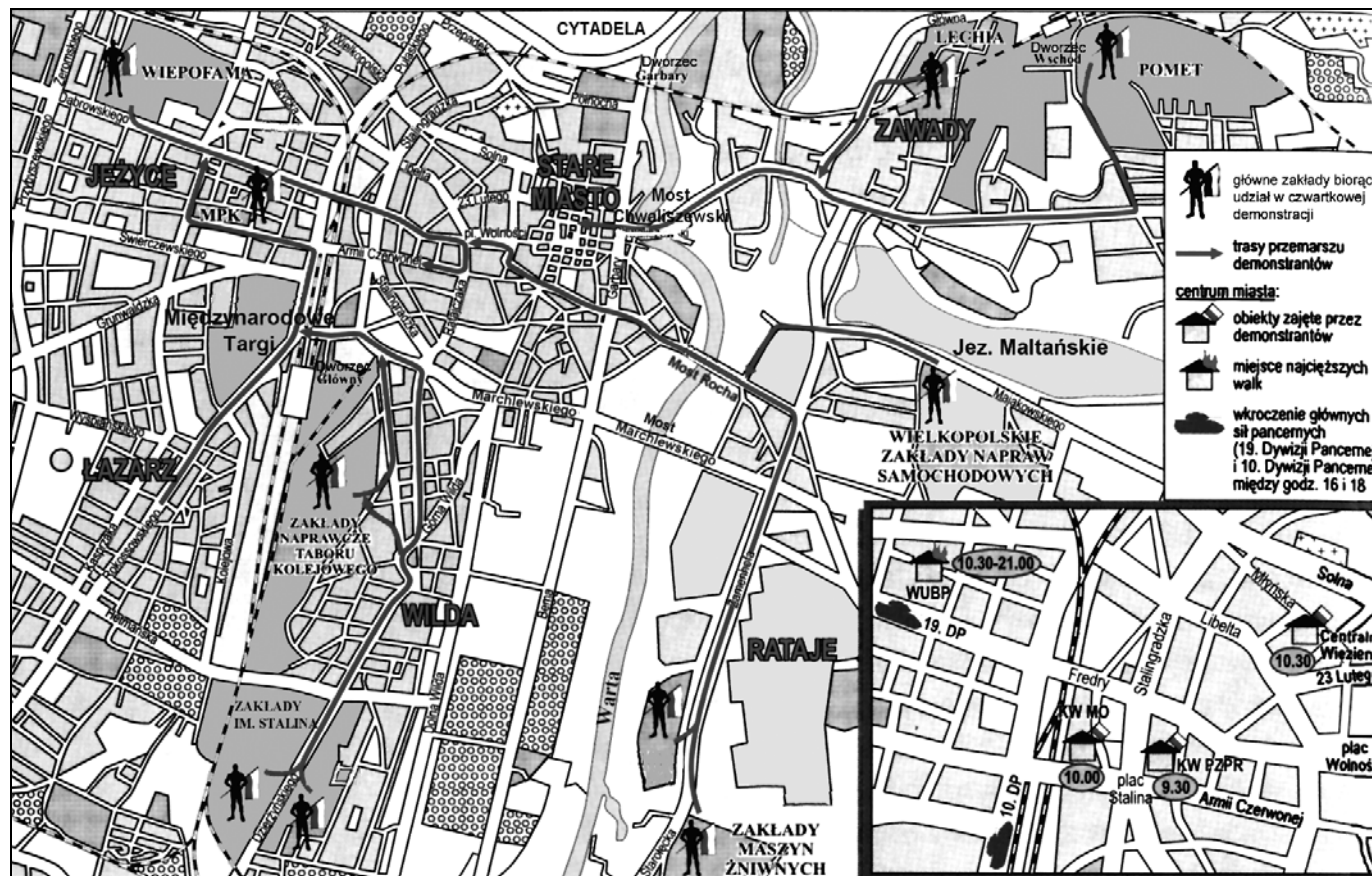
.....

Zadanie 37. (1 pkt)

Przeanalizuj plan miasta i wykonaj polecenie.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	35.A	35.B.	36.A	36.B	37.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	1
Uzyskana liczba pkt						

Na podstawie: *Wielka historia Polski*, t. 10, Kraków 2001, s. 134.

Podaj nazwę miasta, w którym miały miejsce wydarzenia pokazane na planie, oraz ich datę roczną.

- Nazwa miasta .....
- Data roczna .....

Zadanie 38. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń z historii Niemiec XX w. wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok chronologicznie ostatniego – B.

Wydarzenie	Odpowiedzi
Powstanie NRD	
Proces norymberski	
Wstąpienie RFN do NATO	
Zjednoczenie Niemiec	
Podpisanie układu w Zgorzelcu	
Budowa muru berlińskiego	

Zadanie 39. (4 pkt)

Przyporządkuj wymienionym wydarzeniom i procesom z XX wieku państwa, w których miały one miejsce. Wpisz do tabeli odpowiadające im liczby.

Wydarzenia, procesy	Odpowiedzi
Rewolucja kulturalna	
Rewolucja lutowa	
Aksamitna rewolucja	
Rewolucja goździków	

1. Czechosłowacja
2. Chiny
3. Rosja
4. Portugalia
5. Węgry

Zadanie 40. (3 pkt)

Zapoznaj się z listą twórców i dziełami zamieszczonymi na następnej stronie. Przyporządkuj dziełom ich autorów. Wpisz pod obrazami liczby odpowiadające nazwiskom artystów.

1. Andy Warhol
2. Pablo Picasso
3. Marc Chagall
4. Salvador Dali

A. ....

B. ....

C. ....

Źródło: A. Klubówna, *Krajobraz z tęczę*, Warszawa 1986, s. 340; *Sztuka świata*, t. 10, Warszawa 1996, s. 98; *Wielcy malarze*, nr 99, Warszawa 2000, s. 19.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	38.	39.	40.
	Maks. liczba pkt	2	4	3
	Uzyskana liczba pkt			

BRUDNOPIS